

47.

A

BUDAPESTI FERENCZ JÓZSEF
ORSZÁGOS
RABBIKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ 1923/24. TANÉVRŐL.

BUDAPEST, 1924.
Neuwald Illés Utódai könyvnyomda
VIII. Üllői-ut 48.

47.

A

BUDAPESTI FERENCZ JÓZSEF

ORSZAGOS

RABBIKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESITŐJE

AZ 1923/24. TANÉVRŐL.

BUDAPEST, 1924.

Neuwald Illés Utódai könyvnyomda

VIII. Üllői-ut 48.

Megalakulás.

Az 1923/24. tanévvel intézetünk működésének 47. esztendejét fejezte be.

A szeptember 2-án tartott alakuló értekezleten a tanári kar jegyzőnek Dr. *Klein Miksa* tanárt, jegyzőhelyettesnek *Hausbrunner Vilmos* tanárt választotta meg és a tanári karnak a vezérlőbizottságban való képviselésével az igazgató mellett Dr. *Dercsényi Mór*ic tanárt bizta meg.

Vizsgálatok.

A lefolyt tanévben az ötödik osztályban csak egy növendék volt, aki az érettségi vizsgálatra nem jelentkezett s az év befejezése előtt kilépett.

Rabbiképesítő vizsgálatot — jelölt hiányában — ez idén nem tartottunk.

Az I. és III. éveseknek alap- illetve elővizsgáit június 16-án ejtettük meg.

*

Balog Ármin tanár ur egy évi szabadság után a folyó tanév folyamán nyugalomba vonult. Teljes 30 esztendeig tanította intézetünkön a nemzeti tudományokat, a magyar nyelvet, irodalmat, történetet és egyéb tárgyakat. Bokros érdemeket szerzett ifjuságunk hazafias nevelésével és előadó képességük fejlesztésével, maga is az előadás mestere lévén. Tanári érdemei elismerésül a kormányzó ur őfőméltósága az V. rangosztály jellegét adományozta neki, amely kitüntetésből intézetünkre is esik egy fénysugár.

Üdvözlések.

Intézetünk részt vett a Dr. *Hevesi Simon* pesti főrabbi 30 éves rabbi működése alkalmával rendezett ünnepségen. A jubiláló kollegának üdvözlő iratot nyújtottunk át és a tanári kar megköszönését és szeretetét Dr. *Blau Lajos* igazgató tolmácsolta az ünnepelt előtt.

Sürgönyileg üdvözlöttük Dr. *Lőw Immanuel* szegedi főrabbi urat 70. születésnapján.

Üdvözlő iratot küldtünk a debreceni statusquo izr. hitközség előljáróságának *Lippe József* c. ig. tanító 40 éves működési jubileumára.

Üdvözlöttük *Goldberger Salamon* urat, a pesti izr. hitk. alapítványi főgymn. igazgatóját igazgatóvá történt megválasztása alkalmával. Intézetünk szerencsekívánatait az igazgató fejezte ki.

Részt vettünk *Stern Ábrahám* a pesti izr. polg. fiuiskola igazgatója 40 éves tanári és 30 éves igazgatói működésének megörökítésre rendezett ünnepélyen június 1-én.

Üdvözlöttük Dr. *Fényes Mór* urat a pesti izr. hitk. vallás-tanárát és szakfelügyelőjét intézetünk egykori növendékét működésének 30 éves jubileumán.

Üdvözlöttük Dr. *Stephan Wise* rabbi urat azon alkalomból, hogy az általa alapított és vezetett *Jewish Institute of Religion* épületet kapott, melynek felavatása Dr. *Stephan Wise* 50. születésnapjának ünneplésével volt összekapcsolva. Ugyanekkor üdvözlöttük a fentartó hitközséget, amely az ünnepélyre levélbelileg meghívta az igazgatót.

Dr. *Morvay Győző* c. főigazgató a III. ker. főgymn. igazgatójának 40 éves irói működésére rendezett ünnepségen a tanári kart *Hausbrunner* és Dr. *Edelstein Bertalan* tanárok képviselték.

Részvét.

Részvétünket fejeztük ki a pesti izr. hitközség elnökségének Dr. *Adler Illés* főrabbinak február hó 19-én történt elhunytá alkalmából. A temetésen a tanári kar testületileg vett részt. Részvét-iratot intéztünk az elhunyt főrabbi családjához.

Sürgönyileg fejeztük ki részvétünket a berlini *Rabbiner-Seminar* tanári karának *Kaplan A.* tanár elhalálozása alkalmával. Részvétünket fejeztük ki továbbá a miskolci áll. *Hunfalvy János* főreáliskolának *Várady Mihály* tanár és a nagykörösi ref. főgimnáziumának *K. Pesti Balázs* tanár elhunytá alkalmával.

Ünnepélyek.

November 21-én I. Ferenc József apostoli királyi felsége emlékére requiemet tartottunk.

1923. évi december hó 25-én volt 10 éve annak, hogy intézetünk egykori nagyhirű igazgatója, Dr. *Bacher Vilmos* eltávozott

az élők sorából. A felső tanfolyam „Goldziher Ignác” köre az emlékünnepek egész sorában fejezte ki kegyeletes hódolatát a nagy férfiú emlékének.

December 1-én intézetünk templomában emlékünnepelet tartottunk, amelyen az emlékbeszédet *Kohn Zoltán* III. éves hallgató mondta.

December 2-án az intézeti diszteremben tartott a theologiai kör emlékünnepelet. *Frenkel Jenő* III. éves hallgató elnök Bacher életét és működését méltatta, *Friedmann Dénes* III. éves hallgató Bacher tudományos munkálkodásáról tartott előadást.

December 3-án meglátogattuk Bacher sirját a Kerepesi-uti temetőben, ahol a sir előtt *Beneschofsky Imre* II. éves hallgató tartott beszédet.

Az ünnepségeken részt vett *Dr. Mezey Ferenc* kir. tan. a Vezérlőbizottság elnöke, a tanári kar, a tanuló ifjuság és a megboldogult családja és sok tisztelője.

*

Március 15-én hazafias ünnepélyt rendeztünk a következő programmal:

1. Hiszekegy, énekelte az iskolai énekkar.
2. Megnyitó, tartotta *Dr. Csetényi Imre* tanár.
3. Ünnepi beszéd elmondta *Lőwinger Sámuel* az Önképző Kör elnöke.
4. Petőfi: A márciusi ifjak, szavalta *Fábián Tibor* IV. o. t.
5. Március Idusához: Irta és szavalta *Vidor Pál* I. o. t.
6. 1848 és a zsidóhitű magyarság, irta és felolvasta *Hirschler Pál* IV. o. t.
7. Végvári: Haza, szabadság, szavalta *Weisz Ferenc* I. o. t.
8. Végvári: Három szín, szavalta *Seidler Géza* I. o. t.
9. Hymnus.

*

Április hó 13-án az Önképző kör *Bialik Ch. N.* ünnepélyt tartott a legnagyobb élő héber költő költészetének ismertetésére a következő tárgysorozattal:

1. Megnyitó előadás a héber költészetéről, *Lőwinger Sámuel* ifj. elnök.
2. Ch N, Bialikhoz költemény, irta és felolvasta *Vidor Pál* II. o. t.
3. 3 Előadás Bialik költészetéről tartotta *Halpert Salamon* II. éves hallgató.
4. A vérözön Bialiktól, fordította és felolvasta: *Rác Zoltán* III. o. t.

5. Bialik: A nép dalaiból, fordította és felolvasta Fábián Tibor IV. o. t.
6. Tanulmány Bialik „Talmudistájáról“, írta és felolvasta Hirschler Pál IV. o. t. (szavallatokkal kísérté Fábián Tibor).
7. Bialik: A kabbalista (Patai József fordításában). szavallta: Páhmer Mór III. o. t.

*

A nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter rendeletének értelmében *Madách* ünnepélyt rendeztünk 1924. május hó 29-én a következő műsorral:

1. Hiszekegy.
2. Megnyitó: Az Ember Tragédiája és a magyar történet, tartotta *Dr. Csetényi Imre* tanár-elnök.
3. Dalforrás Madáchtól, szavallta Fábián Tibor IV. o. t.
4. Madách és a biblia, tanulmány írta és felolvasta Friedmann Dénes III. éves hallgató.
5. Tanulmány az Ember Tragédiájáról Mandel Sándor IV. o. tanulótól
6. Az angyalok kara, szavallta Vajda György II. o. t.
7. Madách lírai költeményeiről, felolvasás tartotta: Fábián Tibor
8. Hymnus.

Kirándulások.

A lefolyt tanévben két kirándulást rendeztünk a tanulókkal és hallgatókkal, az egyiket május hó 22-én a *Dobogókőre*, a másikat június 3-án a *Balaton mellé*. Mindkettőn résztvettek a tanárok is. Az első alkalommal *Hausbruner Vilmos* tanár természetrajzi előadásokat tartott a növendékeknek, *Csetényi* tanár pedig Visegrád történeti nevezetességeit magyarázta meg.

A kirándulások igen jól beváltak, mert a gazdag tapasztalatokon kívül bensőségesebbé teszi tanár és tanítvány viszonyát, a tanulóság gondolkodása és lelki világa feltárul a tanárok előtt, ami a tanításnak is nagy hasznára válik.

A Goldziher Ignác és Bacher Vilmos körök működése.

Theologiai Egylet. Intézetünk hallgatóinak egyesülete „Az Országos Rabbiképző Intézet Hallgatóinak Goldziher Ignác“ theologiai köre néven működött ez évben is. A kör nagy kulturális munkát fejtett ki; rendezte az Intézet Bacher emlékünnepejét. Havonta rendes felolvasó üléseket tartott. A Zsidó Magyar Főiskolai hallgatók meghívására az Omike nagytermében 10 előadás-

ból álló sorozaton vettek részt előadásokkal; Ujpesten a zsidó cserkészek által rendezett kultúrestély sorozatában 5 előadással szerepeltek.

A zsidó főiskolai hallgatóknak vallásos érzését mélyítették azzal, hogy a tanév folyamán az Omike nagytermében péntek esti istentiszteletet rendeztek mindenkor szónoklattal.

A kör ügyeit háromtagu tisztikar vezette. Elnök-ellenőr: Frenkel Jenő. Alelnök-Főtitkár: Halpert Salamon. Pénztáros: Friedmann Dénes.

A *Bacher Vilmos Önképzőkörnek* vezetőtanára Csetényi Imre, ifj. elnöke Löwinger Sámuel III. o. t., titkára Rácz Zoltán III. o. t. volt. A Kör négy ünnepi, tizennégy rendes ülést tartott és vitát rendezett. Az ünnepi üléseket a Kör 1848. március tizenötödikének, Bacher Vilmosnak, Madách Imrének emlékére és Bialiknak tiszteletére rendezte. A rendes ülések tárgyát előadások (főképp a magyar történet és irodalom köréből), szavalatok és ezek bírálata szolgáltatták. Mint legszorgalmasabb tag, Löwinger Sámuel jutalomban, — mint szorgalmas tagok Hirschler Pál, Fábián Tibor, Rácz Zoltán, Vajda György és Vidor Pál dicséretben részesültek.

A)

A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet Vezérlőbizottsága:

Elnök: **Dr. Mezey Ferenc** kir. tanácsos.

Budapesti tagok:

Adler Lajos.

Dr. Bánóczi József, az orsz. izr. tanítóképző intézet igazgatója, a vezérlőbizottság előadója.

Dr. Fischer Gyula, pesti főrabbi.

Dr. Hevesi Simon, pesti főrabbi.

Dr. báró Kohner Adolf, udv. tanácsos.

Dr. Lederer Sándor, a pesti izr. hitk. elnöke.

Dr. Mahler Ede, egyetemi ny. r. tanár.

Dr. Mezei Mór, a magyarországi izraeliták orsz. irodájának elnöke.

tizsasülyi Polnay Jenő, v. miniszter, az Atlantica Trust elnöke.

Székely Ferenc, udv. tanácsos.

csepeli Weisz Alfonz, báró, gyáros.

Vidéki tagok:

- Baracs Károly*, udv. tan., a budai izr. hitk. elnöke.
 Dr. *Bernstein Béla*, főrabbi, Nyiregyháza.
 Dr. *Büchler Sándor*, főrabbi, Keszthely.
Freund József, ezidőszerint Szeged.
 Báró *Hatvany-Deutsch Béla*, Sárvár.
 Dr. *Hoffer Ármin*, főrabbi, Veszprém.
 Dr. *Kecskeméti Ármin*, főrabbi, Makó.
 Dr. *Kecskeméti Lipót*, főrabbi, Nagyvárad.
 Dr. *Kiss Arnold*, főrabbi, Buda.
 somogyturi *Kunffi Adolf*, a IX. izr. községkerület elnökhelyettese,
 Kaposvár.
 Dr. *Pfeiffer Fülöp*, a XII. községkerület elnöke, Győr.
 enyingi *Wertheim Ármin*, községkerületi elnök, Székesfehérvár.

B)

A tanári kar tagjai:

Igazgató: **Dr. Blau Lajos.**

a) Theologiai tanárok:

- Dr. *Blau Lajos*, igazgató tanította a felső tanfolyamon a talmud statariet és a zsidók történetét.
 Dr. *Edelstein Bertalan*, budai főrabbi, óraadó tanár tanította az alsó tanf. A) csoportjában a talmud cursoriet, a B) csoportban a talmud statariet és a pentateuchust.
Feldmann Mózes, pesti főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a szertartást és a decisori irodalmat.
 Dr. *Fischer Gyula*, pesti főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a midrást és német collegiumot tartott.
 Dr. *Heller Bernát*, rendes tanár, az intézet könyvtárosa, tanította a felső tanfolyamon a bibliai tudományokat, a talmud cursoriet, a vallásbölcészeti olvasmányokat. Az alsó tanfolyam A) csoportjában a pentateuchust, a B) csoportban a prófétákat, továbbá az I—IV. osztályokban a német nyelvet.
 Dr. *Hevesi Simon*, pesti főrabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a homiletikát és a vallásbölcészet történetét.

Dr. Klein Miksa, rendes tanár, intézeti jegyző, tanította az alsó tanfolyam *A*) csoportjában a talmud statariet, hagiografákat és héber nyelvtant, a *B*) csoportban a talmud cursoriet és aram nyelvtant, az II—V. osztályokban a zsidók történetét, továbbá az V. osztályban a rendszeres vallástant.

Dr. Weisz Miksa, pesti rabbi, óraadó tanár, tanította a felső tanfolyamon a héber stílusgyakorlatot és liturgiát.

b) Gimnáziumi tanárok:

Dr. Csetényi Imre, óraadó tanár, tanította az alsó tanfolyam összes osztályaiban a magyart és történelmet, a IV. osztályban a politikai földrajzt, az V. osztályban a társadalomtudományi ismereteket.

Dr. Dercsényi Móric, rendes tanár, tanította a latint a II—V. osztályokban, a görögöt az összes osztályokban.

Hausbrunner Vilmos, rendes tanár, a fizikai szertár őre, tanította a mennyiségtant, természetrajzt és természettant az összes osztályokban.

Kertész Ármin, a pesti izr. hitk. alapítványi főgimnáziumának tanára, óraadó tanár, tanította a latint az I. osztályban.

Dr. Kohlbach Bertalan, VII. ker. Szent István főgimn. tanára, óraadó tanár, tanította a németet és filozófiát az V. osztályban.

*

Lazarus Adolf, a pesti izr. hitk. főkántora, tanította az éneket az összes osztályokban.

Dr. Reich Lajos, iskolaorvos, tanította az egészségtant a IV. osztályban.

Holics Ödön tanította a tornát az összes osztályokban.

Altisztek:

Müller András műszaki altiszt.

Hardy Jenő kezelő altiszt.

C)

A hallgatók és tanulók névjegyzéke.

(Azon tanulók, kiknek neve csillaggal van jelölve, az iskolaév közben kimaradtak.)

A felső tanfolyam hallgatói:

N é v	Születési hely	Évfolyam
Benoschofsky Imre	Budapest	II.
Frenkel Dezső	Tasnád (Szilágy megye)	III.
Frenkel Jenő	Tasnád	III.

N é v	Születési hely	Osztály
Friedmann Dénes	Budapest	III.
Günzler Péter *	Erdőbénye	I.
Halpert Salamon	Nagyszöllős	II.
Kohn Zoltán	Budapest	III.
Rosenberg Lajos	Budapest	I.
Rosenwasser Emánuel	Magyarkanizsa	IV.
Sándor Illés *	Krakó	III.
Schwarcz Mór	Budapest	IV.
Waldmann Ernő	Budapest	II.
Weisz Lajos	Bátorkeszi	V.
	Napagedl (Morvaország)	

Az alsó tanfolyam tanulói.

N é v	Születési hely	Osztály
Bein Endre	Mátészalka	II.
Berg József	Kónyár (Bihar megye)	II.
Berkovits József	Csécse (Nógrád megye)	II.
Birnfeld Sámuel	Szeged	I.
Dachs Mór	Kisszeben (Sáros megye)	I.
Durchschlag Nándor	Pusztá-Terem (Szatmár megye)	II.
Durchschlag Pinkász	Felsőcsébény (Zemplén megye)	III.
Ehrlich Izidor	Felsőcsébény (Zemplén megye)	I.
Fábián Dénes	Kajáta (Sáros megye)	II.
Fábián Tibor	Nyiregyháza	IV.
Finiász Sámuel	Nyiregyháza	I.
Frenkel Ernő	Érszakácsi (Szilágymegye)	IV.
Friedmann Jenő	Tasnád (Szilágymegye)	II.
Gróf András	Tolcsva (Zemplén megye)	I.
Grün Albert	Budapest	III.
Grünbaum Béla	Borosujfalu (Kolozs megye)	I.
Herskovits Fábián	Nyiracsád (Szabolcs megye)	III.
Hirschler Pál	Budapest,	IV.
Jakab Jenő	Nagykanizsa	I.
Klein Andor	Erdőbénye (Zemplén megye)	IV.
Klein József	Budapest	III.
Klein Simon	Hajdudorog	I.
Krémer Mór	Hamborg (Sáros megye)	I.
Lanxner Dávid*	Vásárosnamény (Bereg megye)	V.
Lányi György	Gödemesterháza (Maros Torda megye)	II.
Lövy Aladár	Budapest	III.
Löwinger Sámuel	Hajduhadház	III.
Mandel Miklós	Debrecen	IV.
Mandel Sándor	Ercsi (Fejér megye)	IV.
Nemes Béla	Ercsi (Fejér megye)	III.
Páhmer Mór	Ujpest	III.
Pászternák Miksa	Tolcsva	III.
Rácz Zoltán	Kassa	III.
	Gyöngyös	III.

Név	Születési hely	Osztály
Reich Béla	Tolcsva	I.
Róth Emil	Kunszentmárton	III.
Schächter László	Vulkán (Hunyad megye)	II.
Schulz Fülöp	Negyed (Nyitra megye)	IV.
Seidler Géza	Marosvásárhely	I.
Szender József	Hajdudorog	II.
Tennen Béla	Kalocsa	II.
Vajda György	Budapest	II.
Vidor Pál	Budapest	I.
Wachs Bernát	Gellénfalva	III.
Weisz Ferenc	Zombor	I.
Wohl László	Tolcsva	II.

D)

Az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetele.

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	Javító vizsgára egy tárgyból	Javító vizsgára több tárgyból	Osztály ismétlés	Összesen
I.	2	4	6	1	—	—	13
II.	2	3	7	1	—	—	13
III.	1	2	6	2	1	—	12
IV.	—	6	—	—	1	—	7
V.	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	5	15	19	4	2	—	45

E)

A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet felső tanfolyamán az 1923/24. tanévben a következő előadások tartottak:

Szentírásmagyarázat: Énekek éneke, Koheleth könyvei, Jezs. 24—35. fej. Heti 2 óra. Tanár: *Heller*.

Exegetikus olvasmányok: Ábrahám ibn Ezra és Rasbam Numeri 1—4, 20 és 22—24-hez és az Énekek éneke targuma heti 1 óra. Tanár ugyanaz.

A midrásirodalom története, az amórák és gáonok korának midrás-művei. (I. félév.)

Részletes bevezetés a szentírásba: (II. félév) heti 2 óra. Tanár: ugyanaz.

Midrásolvasmányok: Vajjikra rabba, az eredeti szentirási szöveg a Targummal és Septuagintával heti 1 óra. Tanár: *Fischer*.

Talmud statarie: Gittin 24—48. Heti 5 óra. Tanár: *Blau*.

Talmud cursorie: Chullin 42—67 és Chagiga 10—15. Heti 3 óra. Tanár: *Heller*.

Sulchán-Áruch: Jóre-Dea 34—60. Heti 3 óra. Tanár: *Feldmann*.

Decisorok: Túr Orach Chajimból, Ünnepi törvények heti 1 óra. Tanár: Ugyanaz.

Héber stílusgyakorlatok: Bizonyítványok és oklevelek heti 1 óra. Tanár: *Weisz*. Liturgia története heti 1 óra. Tanár: Ugyanaz.

Zsidók története: A gáonok kora 900-ig. Heti 2 óra. Tanár: *Blau*.

Történeti gyakorlatok (I. félév) Serira gáon levele (folytatás). (II. félév) Bibliografia heti 1 óra. Tanár: *Blau*.

Vallásbölcshészet: A zsidó ujplatonikusokról heti 1 óra. *Hevesi*.

Vallásbölcshészeti olvasmányok: Bachja Chóboth hálebábóth I—VI. fejezetei heti 2 óra. Tanár: *Heller*.

Homiletika: Magyar és német hitszónoklatok heti 1 óra. Tanár: *Hevesi*.

Német gyakorlatok: Kaufmann Dávid válogatott munkái heti 2 óra. Tanár: *Fischer*.

A theologiai oktatás áttekintése az alsó tanfolyamban.

1. *Szentírás*: A) csoport. Genesis. 1—33, 48—50. 2 óra hetenként. Tanár: *Heller* B) csoport. Lev. 1—24. Deut. 18—34. heti 2 óra. Tanár: *Edelstein*.

2. *Szentírás*: A) A Példabeszédek könyve 1—20, 25—27, 30—31. és Sámuel II. könyve. Heti 3 óra. Tanár: *Klein*. B) Jezs. 1—32. heti 3 óra. Tanár: *Heller*:

3. *Talmud statarie*. A) csoport. Sebuóth 30—49-ig és Chullin 2—6. Heti 5 óra. Tanár: *Klein*. B) csoport. Szanhedrin 2—18. és az összes misnák. Heti 6 óra. Tanár: *Edelstein*.

4. *Talmud cursorie*: A) csoport Megilla 2—18. és az összes misnák. Heti 3 óra. Tanár: *Edelstein*. B) csoport Rós-Hasana egészen. Heti 3 óra. Tanár: *Klein*.

5. *Héber nyelvtan*: I. oszt. Alaktan. Igeragozás. II. oszt. Nomen. Mondattan. 1—1 óra hetenként. Tanár: *Klein*.

6. *Aram nyelvtan* III—V. osztályokban. Alaktan, igeragozás. Dániel és Ezra könyvei aram részeinek magyarázása és héberre fordítása. Heti 1 óra. Tanár: *Klein*.

7. *Zsidók története*: II—III. A babiloni exiliumtól a talmud befejezéséig heti 1 óra. IV—V. oszt. A talmud befejezésétől Majmuni haláláig heti 1 óra. Tanár: Ugyanaz.
8. *Rendszeres vallástan*: az V. osztályban. Heti 1 óra. Tanár: Ugyanaz.

Pályatételek.

1. A *Steinfeld Antal-féle* alapból: A talmudi főiskolák székhelyei a tannák és ámorák korában kronológiailag felsorolva (harmadszor).
2. A rabbiképző intézetben felavatott rabbik *Bacher Vilmos* alapítványából: A középkori zsidó exegeták felfogása Zakharja könyvének utolsó fejezeteiről (másodszer).
3. *Báró Schey Fülöp* alapból: Haláchikus elemek Kalir költészetében.
4. *Kaufman Dávid* alapból: Hogyan függ össze Philo filozófiai felfogásával azon tény, hogy kétféle szentírásmagyarázatot nyújt.

Benyújtási határidő: 1925. évi május hó 15.

A pályadíjak összege később fog megállapittatni és a hallgatósággal kellőképen közölni.

A templomi bevételek és kiadások.

Bevételek:

Maradvány 1922/23. tanévről...	K	81.286
Templomülésekből	K	3,360.000
Kamat	K	1,000.000
Istentiszteleti adományok	K	3,366.612
Összesen	K	7,807.898

Kiadások:

Templomi személyzet stb.	K	1,255.000
Templomi felszerelések	K	522.322
Ethrog és lulab	K	43.000
Bor kiddusra	K	45.100
Templom világítás, hozzájárulás	K	300.000
Csőrepedésjavítás a templom falban	K	109.000
Sapka az altisztnek	K	87.550
A könyvtár céljaira	K	3,500.000
Maradvány az 1924/25. évre	K	1,945.926
Összesen	K	7,807.898

F)

Könyvtár.

Könyvtárunk az 1923/24. iskolai évben 374 művel, 466 kötetel gyarapodott. Vásárlás útján szereztünk 263 művet 353 kötetben, ajándékkép kaptunk 101 művet 114 kötetben.* Könyvtárunk gyarapításához hozzájárultak:

Dr. Adler Cyrus Philadelphia (20 köt.).

Akademie für die Wissenschaft des Judentums (4 köt.).

Özv. Dr. Bacher Vilmosné.

Dr. Bánóczy József Budapest, (4 köt.),

Dr. Blau Lajos Budapest (12 köt.).

Dr. Blau Lajos útján (7 köt.).

Bureau of Jewish Social Research, New-York.

Dr. Csetényi Imre Budapest.

Dropsie College Philadelphia.

Fodor László Budapest (3 köt.).

Dr. Frenkel Bernát Budapest.

Dr. Friedmann Gyula Budapest.

Gábor Ignác Budapest.

Hebrew Union College Cincinnati.

Dr. Hevesi Ferenc Székesfehérvár.

Jewish Historical Society of England London.

Israelitische Kultusgemeinde Bécs.

Jüdisch-Theologisches Seminar Boroszló.

Katzburg testvérek nyomdája Budapest (8 köt.)

Lázár Lajos gépészmérnök Budapest.

Lourié Anton Bécs.

Dr. Löw Immanuel Szeged.

Néhai Löwy Dávid hitoktató hagyatéka.

Dr. Mahler Ede, Budapest.

Marcusson Isac E. Macon Egyesült Államok (2 köt.).

Mikve Israel Philadelphia.

Molnár Ármin Budapest.

Dr. Molnár Ernő Budapest.

Montefiore Claude G. London (5 köt.).

Nederlandsch Israelitische Hoofdsynagoge te Amsterdam.

Dr. Preis Károly Budapest.

Rabbiner-Seminar Berlin.

* Özv. dr. Bacher Vilmosné urnő boldogult férjének, az intézet nagynevű igazgatójának összes kéziratait, levelezését a könyvtárnak adományozta.

Rabinowitz S. A. Tel-Aviv.
 Dr. Roheim Géza Budapest.
 Dr. Rózsa Ignác Kassa.
 Mrs. Rosa Sassoon London.
 Dr. Schweiger Lázár Eger.
 Dr. Singer Leo Várpalota.
 Société des Etudes juives Paris.
 Stein Majer Nagyszombat.
 Stemmer Ödön Budapest (4 köt.).
 Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium Budapest (3. köt.).
 Dr. Wachstein Bernhard Bécs.
 Dr. Weisz Miksa Budapest.
 Dr. Wiener Harold M. ügyvéd London (7 köt.).
 Dr. Ziegler Ignác rabbi Karlsbad.

Igaz köszönetünkre szolgáltak rá mindazok, kik könyvtárunkat könyvadományokkal gyarapították, de rászolgáltak azok is, kik áldozó készséggel módot adtak nekünk könyvek vásárlására, még pedig: Altstock N. ur Budapest, Amerikai jó magyar barátok Chicago, Bacher Emil úr Budapest, dr. Edelstein Bertalan úr, tiszasülyi Polnay Jenő volt min. ur, Schwarcz László ur Budapest, Schwarcz Sámuel rabbi úr Chicago. Fogadják könyvtárunk gyarapítói, barátai iskolánknak őszinte háláját.

Adományok.

Az összes adományokról ugy a készpénzbeliekről mint természetbeliekről az Écz Chájim G) kimutatásában számolunk be. E helyen külön említjük föl mély hálával nagyméltóságu tiszasülyi *Polnay Jenő* volt miniszter urat, ki 6.000.000 K-át adományozott az intézet különböző céljaira, Dr. *Hirsch Albert* ur Dr. *Fischer Gyula* főrabbi úr utján 5,012.000 koronát, továbbá *Bacher Emil* vezérigazgató ur 2,000.000 koronát.

G)

Écz Chájim.

Tisztikar: dr. *Blau* Lajos elnök, dr. *Mezey* Ferenc társelnök, dr. *Bánóczy* József alelnök, *Halász* Kálmán pénztárnok, *Hausbrunner* Vilmos jegyző. A választmány tagjai: *Adler* Gyula, *Böhm* Kálmán, *Blücher* József, *Eisler* Samu, dr. *Farkas* József, *Gara* Emil, *Grünfeld* Miksa, dr. *Kálmán* Ödön, dr. *Kecskeméti* Adolf, *Nagel* Marcell, dr. *Schwarz* Benjámin, dr. *Zahler* Emil és a tanári kar tagjai.

Az egyesület pénztárnokának, *Gara Emil* urnak, hosszas betegsége miatt a múlt iskolaévről elmaradt zárószámadást alább közöljük. *Gara Emil* ur hosszú éveken át látta el kiváló buzgalommal és szakértelemmel a pénztárnoki teendőket. Betegsége miatt kénytelen volt tisztségéről lemondani. A választmány mély sajnálattal vette tudomásul a lemondást és *Gara Emil* urat érdemeinek elismerésül egyhangulag az egyesület tiszteletbeli tagjának választotta.

A választmány ugyanezen ülésén *Halász Kálmán* kir. tanácsos urat, a Pesti magyar keresk. bank igazgatóját kérte fel a pénztárnoki teendők ellátására, ki azt örömkre vállalta és időközben az egyesületnek már is jelentékeny szolgálatokat tett.

Lichtenstein Miksa egyesületünk választmányi tagja, tanulóink jóltevője, mély sajnálatunkra elhunyt. A nemes férfiú érdemeit jegyzőkönyvünkben örökitettük meg és emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni.

Zárószámadás az 1922/23. évről.

Bevétel:

A pesti izr. hitközséghez befolyt templomi adományok	200.404
Intézeti templomi adományok	104.660
Amerikai segély dr. Mezey F. utján	100.000
Amerikai segély dr. Glass Izor utján	50.000
Az újpesti izr. hitk. adománya	50.000
A budai izr. hitk. adománya	15.000
Stux Károly gyűjtése	33.000
Az intézethez befolyt egyéb adományok	256.723
	<u>Összesen : 809.787</u>

Kiadás:

Havi rendes segélyekre	62.250
Rendkívüli segélyekre	43.000
Reggelire	368.694
Ebéd és vacsorára	65.000
Tankönyvekre	44.342
Kisebb költségekre	10.552
Évvégi ösztöndijakra	9.000
Maradvány az 1923/24. évre	206.049
	<u>Összesen : 809.787</u>

Blücher József s. k.
ellenőr.

Dr. Klein Miksa s. k.
pénztárnok h.

Zárószámadás az 1923/24. évről.

Bevétel:

A pesti izr. hitközséghez befolyt templomi adományok	6,600.000
Intézeti templomi adományok	5,371.500
A pécsi izr. hitk. adománya	600.000
Az Egyenlőség útján	839.400
Az igazgatóságához érkezett adományok	20,568.396
Kamatok fejében befolyt	3,500.000
A Pesti magy. k. ellátási számlája	8,888.785
Maradvány 1922/23-ról	206.049
Összesen:	46,574.130

Kiadás:

Rendes havi segélyre	4,490.000
Rendkívüli segélyre	1,442.300
Reggelire	11,583.685
Vacsorára	3,006.000
Tan- és irószerekre	4,527.470
Dr. Hevesi Simon ösztöndíj alapra	1,500.000
Évvégi ösztöndíjakra	1,000.000
Nyári segélyekre	2,000.000
Tanulmányi kirándulásokra	964.000
Különféle kiadások és költségek	242.544
Készpénzbefizetésért a Pesti Magyar Keresk. banknak	6,929.346
Maradvány 1924/25-re	8,888.785
Összesen:	46,574.130

Blücher József s. k.
ellenőr.

Halász Kálmán s. k.
pénztárnok.

A Dr. Hevesi Simon főrabbi ösztöndíj alap számlája.

Bevétel:

Az Orsz. rabbik. befizetése a Pesti Magy. Ker. banknál ellátási számlára	1,500.000
Befolyt kamatokért	200.000
Összesen:	1,700.000

Kiadás:

Maradvány az 1924/25. tanévre ösztöndíj alaptőkében	1,500.000
Kamatban	200.000
Összesen:	1,700.000

Blücher József s. k.
ellenőr.

Halász Kálmán s. k.
pénztárnok.

A nemeslelkű adakozók névsora a következő:

Dr. Adler Illés főrabbi hagyatékából 200000, Armuth Márk ig. 150000, Bacher Emil ig. 1000000, Bacher Ernő mérnök 300000, özv. Bacher Vilmosné 100000, Bacher Miksa 35000, Bálint M. 50000, dr. Barna Károly 25000, Barna Bertalan 100000, Benedikt Miksa 25000, Benosowszki Antal 100000, dr. Berényi Sándorné 25000, Berger Mór vezérig. 250000, Bettelheim Miksa és Tsa 25000, Biach N. 20000, Bisseliches M. mérnök 100000, Blatt Henrik 35000, dr. Blau Lajos 30000, Bresslauer Artur 250000, Brachfeld Oszkár 100000, Buchbinder M. gyűjtése 70000, Büchler Lajos 25000, Cukor László 150000, Deutsch Artur 100000, Deutsch Miklós 20000, Dr. Dercsényi Móric tan. 30000, Diamant Vilmos 50000, Dorn Béla 100000, Edelmann és Blum 100000, Az Egyenlőség gyűjtése 839400, Dr. Elsass landsbergi főrabbi 25000, Dr. Enten Manó kassai főrabbi gyűjt. 2475000, Eppinger Lázár és fia 25000, Dr. Farkas József rabbi 110000, Fischer Géza vezérig. 200000, Dr. Fischer Gyula a Fischer - alapból 500000, Dr. Fischer Gyula főrabbi gyűjtése 1,035.760, Fischer Sámuel 100000, Fodor Sándor 25000, Forrai Dezső 200000, Fränkel Izidor 100000, Gábor Ignác 100000, Gara Emil 20000, Gombos Rezső 1000000, Gömöri Sándor 100000, Gömöri Elek 150000, dr. Grossmann Gyula 100000, György Mór 100000, Halász Kálmán ig. 136000, Hartmann Lajos 100000, Hartmann Péter 25000, Hatsek Ervin 100000, Hausbrunner Vilmos 20000, dr. Heller Bernát 35000, Hirsch Albert 5012000, Horvát Ákos 500000, Jónás N. 100000, Kálmán Ernő 25000, dr. Kálmán Ödön főrabbi 25000, Kelemen Ármin 100000, Kelemen Lajos 100000, Klein N. 50000, Kőbányai izr. hitk. 721000, Kohn Vilmos 300000, Kohlbach Simon alezredes 20000, Kollár Ferenc és Tsa 25000, Krausz Jenő 25000, Krausz Lajos 25000, Lányi Márton 100000, dr. Leopold Elemér 100000, Lichtenstein Miksa 25000, Löffler Sándor építész 200000, dr. Meer Leó 100000, dr. Moór Mihály tanár 100000, Nagy Andor előljáró 500000, Nagykanizsai izr. hitközség 105000, Neumayer Fülöp 5000, Nyiregyházi izr. hitk. 50000, Pauncz Sándor 25000, Pécsi izr. hitk. 600000, Pester Lloyd 45000, Pesti Chevra Kadisa 2000000, A pesti izr. hitközség templ. adom. 4400000, Dr. Pfeiffer Izsák főrabbi gyűjt. 25000, Pogány Nándor mérnök 175000, Tizzasülyi Polnay Jenő 2000000, Princz József Szatmár 150000, Princz József gyűjtése 150000, Dr. Reich Lajos 50000, Reichenthal testvérek 50000, Reisz Dávid 100000, Dr. Révész Aladár 25000, Rosenbaum N. 20000, Dr. Schönfeld Áron főrabbi gyűjtése 1055550, Dr. Schwarcz Benjámín gyűjtése 200000, Schwarcz Izidor 50000, Dr. Sebő Henrik 50000, Simon Miksa 25000, Singer Imre 25000, Singer N. 20000, Spiegel Miksa 25000, Dr. Stamberger Ferenc 100000, Strasser és Társa 25000, Südi Dezső 100000, Székely Ferenc udv. tan. 100000, Török Dezső 50000, Uliner M. 20000, Ungerleider Mór 300000, Vágó Márton 65000, Dr. Wallenstein Zoltán főrabbi 100000, Weinberger Simon 225000, Ifj. Weisz Gyula 500000, Weisz János 285000, Dr. Weisz Miksa tanár 25000, Dr. Weisz Mór rabbi 105000, Wertheimer Adolf ig. 250000, Zala Ernő 25000 korona.

Természetbeni adományokat kaptunk Kovács Ernő igazgató urtól 2 téli kabátra és 2 ruhára való szövetet, Barna Bertalan urtól 2 rend trico alsóruhát és egy öltönyt, Dr. Baracs Marcellné elnöklete alatt álló Minostól fehéreneműt.

Kisebb adományok a nagy nyomdai költségekre való tekintettel nem voltak részletezhetők.

Fogadják a nemeslelkü adakozók az ifjuság nevében az egyesület legmélyebb köszönetét.

A növendékek segélyezésének köréből.

I. A vezérlőbizottság 1923. december hó 3-án tartott ülésében ismételten ecseteltük az e téren fennálló súlyos helyzetet. Ugyanitt szóba került az országos izr. tanítóképző intézet növendékei ellátásának szomorú állapota is. A vezérlőbizottság erre elhatározta, hogy a két intézet ifjusága érdekében akciót indít. E végből Székely Ferenc udvari tanácsos ur elnöklete alatt egy Baracs Károly udv. tanácsos, Dr. Bánóczy József, Dr. Blau Lajos, Dr. Fischer Gyula, Dr. Hevesi Simon és Dr. Kiss Arnold urakból álló bizottságot küld ki, mely titkárául Dr. Munkácsi Ernő urat kérte fel. Folyó évi január havában e bizottság felhívásokat bocsátott ki és a belvárosi takarékpénztárnál „*Szemináriumi és praeparandiai segélyalap*“ címen folyószámlát nyitott, melyre a tanév végéig a következő gyümölcsözőleg elhelyezett összegek folytak be:

I. *A szemináriumi és praeparandiai segélyalapra*: A pesti izr. hitk. 13.500.000, a budai izr. hitk. 3.400.000, az újpesti izr. hitközség 1.000.000, Dr. Fischer Gyula főrabbi útján 250 000, csepeli Weisz Alfons báró 180.000, Dr. Bauer Samu és Andor 90.000, Adler Lajos 40.000, összesen korona 18.460.000.

Ez összegből eddig a két intézet érdekében felhasználtatott 7.000.000 korona. Az eddigi eredmény messze mögötte áll a szükségleteknek. Hálás köszönetünket nyilvánítva mindazoknak, akik ezt az ügyet felkarolták, valamint a nemeslelkü adakozóknak, reméljük, hogy a bizottság munkálatait folytatni fogja és kellő sikerre vezet.

II. *A Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete (Tébe) megkeresésünkre szives volt a rabbiképző növendékeinek élelmezésére 2.000.000 korona összeget engedélyezni. Erről a Tébének külön részletes elszámolást adtunk, melyet az 1924. évi május hó 13-án 317. szám alatt jóváhagyólag tudomásul vett.*

III. *Joint distribution committee által a rabbiképző számára 1922-ben adott egy töredékig kimerült 2500 dollárból alkotott és a belvárosi takarékpénztárnál kezelt J. D. C. kiegészítő alapból a szemináriumi növendékeknek részint lakbérsegélyeire részint élelmezésükhöz való hozzájárulásra az elmúlt tanévben 1.790.000 koronát, a hitelbanknál kezelt Joint kulturális alapból pedig ugyanerre a célra 2.000.000 koronát fordítottunk.*

Ezek és a jelen Értesítőben foglalt egyéb adatok kellően tükröztetik, hogy a segélyezési akciónkban hányféle forráshoz kell nyulnunk, hogy valamiképpen leküzdjük az e téren tornyosuló nehézségeket. Kérjük felekezeti tényezőit, hogy e nagy küzdelemben bennünket támogatni sziveskedjenek.

Budapest, 1924. évi július hó 30-án.

Dr. Mezey Ferencz
elnök.

Szükséglet.

Az Orsz. Rabbiképző Intézet Menza alap-

F. szám	K e l e t	T É T E L	Korona
1		<p style="text-align: center;">Bankköltségek :</p> <p>jun. 30. Az 1923. év I. felére — — — — — 642 K</p> <p>dec. 31. Az 1923. év II. felére ... .. 8.840 K</p> <p>dec. 31. Kezelési felesleg ... ..</p>	<p style="text-align: right;">9.482</p> <p style="text-align: right;">3.291.300</p> <p style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">3.300.782</p>

jának zárszámadása az 1923. évről

Fedezet.

F szám	Kelet	T É T E L	Korona
1	1923 febr. 15. szept. 14.	Az orsz. izr. iskolaalap hozzájárulásai: Az 1922/23. tanév II. felére — — — 5.000 K Az 1923/24. tanév I. felére — — — 5.000 K	10.000
2	május 17. máj. 29. jun. 27. okt. 17. " okt. 23. okt. 31. " nov. 8. nov. 12. nov. 20. nov. 7. dec. 7.	Adományok: Az Egyenlőség utján — — — 11.800 K Az abonyi izr. hitközségtől — — 4.230 " Az I. D. C. kiegészítő alaptól — — 11.310 " Wiener János — — — 25.000 " Pollák Ferenc — — — 25.000 " Widder Samu — — — 20.000 " Forbát Arnold Pécs — — — 25.000 " Az abonyi hitk. templomadom — — 8.935 " Dr. Pintér Gyula hitk. eln. — — 1.065 " Kunstätter Marczell — — — 10.000 " Az Egyenlőség utján — — — 60.500 " Hoffer Mátyás — — — 50.000 " báró Hatvany Józsefné — — — 1.000.000 " A Freund József alaptól — — — 2.000.000 "	3.252 840
3	jun. 30. dec. 31.	Folyószámla kamatok: 1923. évi I. félévi kamat — — — 2.698 K 1923. évi II. félévi kamat — — — 20.450 "	23.148
4	márc. 22. jul. 5. nov. 20. nov. 28.	Kamatszelvevények: 24.000 K. n. é. 5½% hdk. szlv. — — 658 K 32.000 K. n. é. 6% máj. hdk. szlv. — — 956 " 24.000 K. n. é. 5½% hdk. szlv. — — 1.300 " 32.000 K. n. é. 6% hdk. szlv. — — 1.880 "	4.794
5		Államsegély: Az 1921. és 1922. évekre — — á 5.000 K	10.000
		Összesen	3.300.782

Budapest, 1923. december 31.

Dr. Mezey Ferenc s. k.
elnök.

Vagyon

Az Orsz. Rabbiképző Intézet Menza alap-

F. szám	T É T E L	Korona
1	A Pesti Magy. Keresk. bank folyószámlán: Az 1922. évi Rk'8022. számú fel- terjesztésünk és a bank számla- kivonata szerint --- --- --- --- --- 160.700 K Szükséglet és fedezet kimutatásunk szerint 1923. évi kezelési felesleg <u>3.291.300 „</u>	3.452.000
2	A menza alapjához tartozó értékpapírok: a) 1914. évi I. 6 ¹ / ₂ hadik. 80 ⁰ / ₁₀₀ --- --- 32.000 K b) 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ VIII. hadik. 80 ⁰ / ₁₀₀ --- --- <u>24.000 „</u>	56.000
3	A pesti chevra kadisa tisztviselőinek alapit- ványa elhelyezve az angol-magyar banknál 6558. számú betétkönyvön ... --- --- --- --- ---	1.141
		3.509.141

Budapest, 1923.

Dr. Mezey

jának mérlegszámlája az 1923. évről.

Teher

F. szám	T É T E L	Korona
1	A pesti chevra kadisa tisztviselőinek alapítványa elhelyezve az angol-magyar banknál 6558. számú betétkönyvön	1.141
2	A Menza tiszta vagyona 1923. december 31-én	3.508.000
		3.509.141

december 31-én.

Ferenc s. k. elnök.